Turkish Studies **CUDES 2019**

Volume 14 Issue 5, 2019, p. 223-239
DOI: 10.29228/TurkishStudies.24983
ISSN: 1308-2140
Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 19.06.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.08.2019

📅 *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (23.07.2019)-Referee 2 (06.08.2019)

This article was checked by iThenticate.

TÜRKİYE GÖÇ STRATEJİSİNİN OLASI GÖÇ KARŞISINDA ULUSAL GÜVENLİK YETERLİLİĞİNİN ANALİZİ

*Damla TAŞKIN**

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin göç stratejilerinin ileriki yıllardaki olası durumlara karşı yeterliliğini analiz etmektir. Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) müzakerelerine dahil edilen konularından küreselleşmiş güvenlik sorunu incelenmiştir. "Ulusal Güvenlik" unsurları ile "Göç" ilişkisinin karşılaştırılması uzun vadeli stratejiler için gösterge olmaktadır. Uluslararası arenada güncel tartışma konusu olan Suriye'de güvenli bölge oluşturulması ve desteklenmesi tartışmaları "tampon bölge" ve "uçuşa yasak bölge" tanımları ile açıklanmaya başlanmıştır. Bu tasarımı kabul eden başta ABD, Rusya ve Avrupa ülkeleri, İran, İsrail ve Suudi Arabistan gibi ülkelerin tutumları ile Türkiye'nin güvenli bölge konusundaki görüşleri değerlendirilmiştir. Türkiye'ye yönelik güvenlik ve göç hallerinin ulusal sorun olmaktan çıkıp uluslararası sorun olma aşamasına geçmesi bu konudaki çalışmaları hızlandırmıştır. Dünya'da basın ve yayın kuruluşlarının güvenlik konusunu göz ardı etmeden çalışmalar yapması mühim olmaktadır. Ayrıca Türk Bürokrasisi'nin söylem ve tutumlarının düzenlenmesi ile uluslararası finansal kaynakların yeterlilik ölçümlerinin yapılarak adil dağılımının sağlanması gerekmektedir. Ayrıca uyum ve entegrasyon konusunda çalışan sivil toplum örgütleri denetlenmelidir. Güvenli bölge içerisinde ise faaliyet gösterecek temel sağlık hizmetleri, iş istihdamı ve can güvenliğinin sağlanması bu projeyi başarıya ulaştıracaktır. Sonuç olarak Suriye'de "güvenli bölge" diğer bir deyişle "Barış Koridoru" oluşturulması göç ve güvenlik sorunlarına yönelik önleyici ve denetleyici bir mekanizma olacağı görüşüne ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Ulusal Güvenlik, Göç Politikaları Problematigi, Orta Doğu, Türkiye.

* Araştırma stajeri, Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY), E-posta: damlataskin.ufuk@gmail.com

TURKEY'S MIGRATION STRATEGY AND ITS QUALIFICATIONS ABOUT POSSIBLE NEW MIGRATION AGAINST NATIONAL SECURITY

ABSTRACT

The purpose of this article is to analyze the adequacy of Turkey against possible situations in the later years of the migration strategy. Turkey's European Union (EU) have security issue of globalization topics be included in the negotiations were examined. The comparison of "National Security" elements with ile Migration" is an indicator for long-term strategies. The debates on the creation and promotion of a safe zone in Syria, which is the subject of current debate in the international arena, have been explained with the definitions of "buffer zone" and yasak no-fly zone ". This bill initially agreeing to the US, Russia and European states, Iran, Israel, and with the attitude of countries like Saudi Arabia views on the safe regions of Turkey were evaluated. For security and immigration cases to go through the stage of being out of international problems, instead of national issues Turkey has accelerated work on this subject. It is important for the press and broadcasting organizations in the world to carry out works without forgetting the security issue. In addition, it is necessary to regulate the discourses and attitudes of the Turkish Bureaucracy and to ensure fair distribution of international financial resources by making adequacy measurements. In addition, non-governmental organizations working on integration and integration should be supervised. Providing basic health services, job employment and life safety within the safe zone will make this project a success. As a result, it was concluded that the establishment of a bölge safe zone "in other words, " Peace Corridor "in Syria would be a preventive and supervisory mechanism for migration and security problems.

STRUCTURED ABSTRACT

What entegrate a nation in peace? Religion, language or culture boyunca The answer has been sought for centuries. However, the answer is very clear: Security. Prehistoric communities have developed a simple defense mechanism by developing primitive methods to ensure security. These primitive methods began with slings, spears, arrows and shields and switched to firearms. The small groups they created as security providers were selected from the most sensitive and careful guards in the community.

In the 19th century, security strategies changed these methods in every way. Security strategies are developing globally as security needs, security methods, laws and laws, national army and thought systems change. The intelligence units established for this purpose are similar to the selection criteria of village guards in primitive communities. In short, the common basic principle is mentally ready for this task. In addition, modern technology, scientific and academic advances have begun to provide the field of security with a special and safe selection method. However, although the safety efforts in the field of natural disasters and health have made great progress, there has been a decline in land and

life safety rather than progress. Examples of this situation are on the pages of history.

The fact that security, which is the most important basic need of humanity, has not been provided yet is a big problem concerning all humanity. The main reason for this is the unchanging Imperialist understanding of the countries. With the imperialist understanding, the colonization of another nation continues wars. Examples of this situation were in Iraq, Afghanistan, Libya, Syria, Sudan, Yemen and Palestine. But; it should be added that Imperialism is no longer done not only with cannon and rifle but also with political, economic and cultural attack.

These situations have been a major factor in the formation of national security strategies of states, especially big powers. The main security parameters used in the formulation of national security strategies are transparent, while some countries publish transparent documents, while others remain closed for security purposes. The UK has prepared a new national security strategy document in 2010, France in 2013, Russia in 2009 and China in 2013. These documents express their views on how the security doctrine can be achieved peacefully. Thus, the security dimension of the measures that countries set for their medium and long-term goals is explained.

Turkey's national security doctrine that made these studies should be provided in a global context of an institutionalized form continued. The source of Turkey's internal and external threats, property damage and quantity will be developed for the solution of the problem must be made of ten and twenty years of planning. In particular, the plans will be made in accordance with the known importance for Turkey of 2023 and will be critical structures.

Today, it is possible that the masses who think that Turkey is an urgent need for such a document. This view is a myopic perspective and is an indicator of stasis. From a real and objective window, it will be seen that this is the only and lasting solution for both the past and present problems. However, the most critical part of this doctrine is whether strategies should be prepared according to demand or as required. As an example; 1914 of the ongoing Syrian civil war today with the need for security during the period of World War security needs of Turkey's national security strategy based on these conditions being changed and regulated.

In 2011, Syrian President Bashar Hafez al-Assad turned Syria into a war zone. massacres caused forced migration by the masses. This is the most intense of the mass migration to Turkey was made. The implementation of the Open Door policy in accordance with the Geneva Convention and refoulement principle has led to the current approximately 4,000 Syrian refugees settle in Turkey. In addition, with the YUKK developed under Turkish legislation, Syrian asylum seekers have been granted Temporary Protection status. With this status, they receive services in every field and have started to prepare for social cohesion and integration. Services financed by the European Union are still ongoing. But; There are differences of opinion in different countries about Turkey's Syria policy. While some people find this policy correct; a number of people are constantly expressing their return. With the effect of these views, a Safe Zone has been established in Syria in order to

ensure safe returns. But; International actors on the Safe Zone have not yet reached a common consensus.

Although there is consensus on the idea that affect the entire world and the impact of possible migration of Turkey's Safe Zone and Peace Corridor plan is strongly supported. The G20 Summit report in Japan on June 28-29, 2019 has arguments to support this idea. Some countries, especially Russia, oppose. In addition, in the opinion of the Syrian Democratic Forces (SDG), it was stated that they would support m international guarantees ıyla for the creation of safe zones and provided that there is no "intervention by foreign states". In addition, Aldar Halil, the representative of the Syrian Kurds, and the Russian government declared that they would accept the presence of international forces under the auspices of the United Nations (UN) to prevent the Turkish-Kurdish conflict in Syria. In addition, the Italian government emphasized that a sticker to any country will not be accepted without the approval of the United Nations Security Council.

As a result, national security and international security are linked. All global actors should determine their security strategies according to this understanding. This is an example of how the effects of the Syrian war have affected the world in every sense. This is why, should be supported by all countries of Turkey's strategy to be followed. It is important that financial and sociological obligations, which will come with a possible wave of migration, be implemented in order to ensure a fair living in accordance with international legislation and human rights and to repay our debt to history. Republic of Turkey, the host of his Ensuring secure the return to their homeland of guest financial actors, the reduction of United Nations economic obligations, support given to asylum seekers in the termination of the existence of the tool element misuse, loss of unrest in the country, bordering prevention with the tension and emergency response in case of a new state of emergency safe areas should be established in order to provide the mechanism that can be done. The Directorate General of Migration Management should be responsible for the identification of those who wish to return to their countries, and employment opportunities, health care, shelter and food support, and most importantly, security forces should be deployed under the auspices of the United Nations in order to sustain their lives in this safe zone. TOKI proposed project for the construction of safe zones in Turkey is inadequate. To ensure adequate and lasting employment, a joint plan with all UN-funded actors will be developed and the agreement will be resumed over time. Increasing the activity outside the country as well as in the country of Turkey's intelligence units, especially the boundaries and limits to support the myth in order to ensure border security police forces, intelligence units and it is necessary to increase the number of Turkish armed forces. The implementation of open door policy is essential to prevent persons entering and leaving the border with false identity statements, criminal organizations and smuggling activities. The closure of the border crossing does not necessarily indicate that this has changed. Face and finger recognition and identification database methods developed by Forensic Science experts of law enforcement officers will be useful. This use can be used for national security as well as for national security threats. All institutions and organizations to ensure the coordination of Turkey's internal affairs, civil

society organizations, political parties and citizens to cooperate with the common security vision "strategic foresight group" or "strategic migration and security engineering" section should be created. Cooperation in internal affairs will be essential to the success of the planned strategies in the foreign affairs. It is important to ensure that the work of strategic foresight groups and law enforcement agencies under the "democratic control" mechanism is ensured for national security and social order. In addition, some countries and international organizations, especially the UN, who are not willing to carry out the audits of private military companies, should stop using private military companies as ordu ghost army".

The creation of Turkey's immigration and security strategies of both national and international institutions and organizations, a project must be established in accordance with the people's common will. This project "Turkey's vision of the future" should be collected under the title. It should be prepared in every field in parallel with the Turkish Foreign Policy and current developments in the world. During the project development process, a team of experts representing lawyers, informatics, scientists, political decision makers and public opinion should be employed. The project execution process should be given to the executives who can use the works that are responsible without the monopoly of a single institution or company in a transparent and honest manner. Establishing a large network mechanism and assigning and conducting the project according to the field will be beneficial both in terms of controlling and not abusing it. Because Turkey is a "Migration Laboratory" is not.

Keywords: Immigration, National Security, Immigration Policy Problematic, Middle East, Turkey.

Türkiye’de Göç ve Bağlayıcılık Kavramı

Göç kavramı, kişi ve grupların ‘ekonomik, dini, siyasi ve sosyal’ gibi unsurlardan dolayı yer değiştirme hareketine özgü geliştirilmiş bir kavram olmaktadır. Bu kavramı oluşturan üç boyutun olduğu görülmektedir. Göç kavramı boyutları tümevarım yöntemi ile incelendiğinde, ülke içindeki yer değişim olan ‘iç göç’, ülkesi dışına yer değişimi ‘dış göç’ diğer bir tanımla ‘uluslararası göç’ olarak adlandırılmaktadır. Zorunlu göç ise, kişi ya da grupların olağanüstü haller söz konusu olduğunda zorla yerinden edilme durumunu ifade etmektedir (Çakır, 2011, s. 210).

Zorla yerinde edilme sonucu gerçekleşen göç ve sürgün olgularına Türkiye coğrafyası olan Anadolu jeopolitiği açısından bakıldığı zaman, tarih boyunca sürekli olarak dikey ve yatay şekilde çeşitli göçlere tanıklık ederek ev sahipliği yaptığı görülmektedir. Tarihsel akış, Anadolu coğrafyasını ‘göç veren’ konumundan ‘göç alan’ konumuna getirmiştir. Ek olarak, Türkiye’nin yakın tarihi incelendiğinde “Hedef Bölge” tanımına uygun hale geldiği belirtilmektedir. Bu durum hem ulusal güvenlik hem de diğer toplumsal konular için yeni bir süreci başlatmıştır (Sağiroğlu, 2015).

Yeni süreç; 2011 yılı sonrası Ortadoğu coğrafyasından Anadolu coğrafyasına yapılan sınır ötesi göç hareketi ile Türkiye göç politikasını geliştirmeye başlamıştır. Türkiye, göç mevzuatı ile Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) yürürlüğe girmiş olup Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nce plan ve programlar hazırlanmıştır. İlaveten, 2009 tarihinde Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (AFAD) kurulmuştur. AFAD bu tarihten itibaren stratejik planlarını geliştirmeye önem vermiştir. Bu amaç doğrultusunda 2013-2017 Stratejik Plan’ında göç hareketlerinin; iklim değişikliğinin ya da nükleer

reaktör kazalarının direkt bir sonucu olduğu bildirilmiştir. Bu plan, detaylarında göç hareketlerini spesifik şekilde belirtmese de Afet Risklerini Azaltma Ulusal Platformu'ndan sorumlu olmaktadır. Yol haritasını çizen Sendai Çerçevesi ile yer değiştirme yani göç hareketlerinin afet ve olağanüstü durum risklerinin önleme ve azaltılması açısından etkili olduğu kabul edilmiştir. Türkiye'nin olağanüstü hallerde veya uluslararası savaş ve kaos süreçlerinde büyük çaplı nüfus ve göç hareketlerine müdahale edilmesi açısından çeşitli alanlarda plan ve programlar geliştirilmiştir. Buna örnek olarak, AFAD Türk Kamu Kurumları, Bakanlıklar ve Uluslararası örgütler ile birlikte “*Kitle Hareketi Tehlike Haritası Rehberi*” hazırlamıştır. Bu sayede kitle hareketleri için temel bilgi ve gereksinimler ilgili birimlere aktarılmıştır. Ayrıca, bilgi kirliliğini önlemek amacıyla kullanılabilecek tek kaynağın AFAD olduğu kabul edilmektedir. İlaveten içerisinde mülteci, sığınmacı ve geçici koruma statüleri olan kişi ve grupların güvenliği ve akıbeti için önlemler de hazırlanmıştır. Bu önlemler ise; T.C. 2013 tarihli YUKK ile belirlenmiştir (“Türkiye Cumhuriyeti’nde Göç Yönetişimine Genel bir Bakış Raporu”, 2019: s. 6-7).

YUKK, tek başına her alanda yeterlilik sağlamayacağı nedeni ile doğrudan veya dolaylı etkisi olacak şekilde göç ve güvenlik alanında çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalardan biri olan Güvenlik, Savunma ve Savunma Sanayii 2023 Kongresi (Ekim 2012)’sinin gelecek 10 yıllık süre içinde savunma alanına yönelik stratejilerinin Arap Baharı ülkeleri temel esas olarak alınacağını belirtmiştir. Büyük güçlerin dünya savunma sanayinin genişlemesi ile rekabet içine gireceği, ileri teknoloji kullanımının yoğunlaşması ile havacılık ve uzay alanındaki taleplerin artması beklenmektedir. Bu öngörü zaman içinde kendini göstermiştir. Buna örnek olarak, Türkiye’nin, Rusya’dan S-400 hava savunma sistemini satın alma talebi doğrultusunda anlaşma imzalaması gösterilmektedir. Ulusal güvenlik ve göç olgusu birbirine bağlı olması nedeniyle ülke dış politikası ve savunma sanayii alanlarını da aynı zamanda etkilemektedir.

Kadir Has Üniversitesi Türkiye Çalışmaları Merkezi (2019)’un “Türk Dış Politikası Kamuoyu Algıları Araştırması”nın saha çalışmasının sorularından olan “Sizce Türk Dış Politikasının en önemli sorunu nedir?” sorusuna yanıtlar şu şekildedir:

(...) katılımcıların yüzde 20,6’sı ABD ile ilişkiler yanıtını verirken, yüzde 18,3’ü “Sınır ötesi terör” yanıtını verdi. Geçtiğimiz yıl yüzde 26,0 ile en önemli sorun olarak görülen Suriye iş savaşı ise, bu yıl gerileyerek, üçüncü sıraya indi. Öte yandan, iki ülke ilişkilerinde son dönemde en önemli gerilim unsuru olarak öne çıkan Türkiye’nin Rusya’da S-400 füzeleri alımı konusunda, ankete katılanların yüzde 44’ü NATO’nun rahatsızlığı ve ABD’nin yaptırım tehditlerine rağmen, füzelerin alınması gerektiğini belirtirken, yüzde 24,9’u alınmaması gerektiğini ifade etti” olarak belirtilmiştir (Aydın vd.,2019:19-20).

Türkiye’yi son yıllarda en çok ilgilendiren konulardan olan Suriye’nin dış politikadaki yerini belirleyebilme konusu yalnızca kamuoyu araştırmaları ile çözümlenmesi yeterli olmamaktadır. Bunun nedeni, savaşın etkilerinin tek bir alanda ve tek bir coğrafyada olmaması olarak görülmektedir. Büyük Göç’ün güvenlik konusundaki etkileri yalnızca sınır ülkelerini değil aynı zamanda AB’ni de etkilemektedir. Türkiye’nin Suriye politikasının AB’yi çok büyük güvenlik risklerini engellediği, serbest dolaşım hakkının sürekliliğine fayda sağladığı belirtilmektedir (TASAM, 2018:6). Fakat, Türkiye’nin tüm çabalarına rağmen 12 Eylül 1963 tarihli Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında Bir Ortaklık Yaratan Anlaşma (Ankara Anlaşması)’nın 28.maddesi uyarınca Türkiye’nin AB’ne üye olabilmesinin reelde oldukça düşük bir ihtimal olabileceği ve tüm şartları sağlasa dahi olasılığının tartışılması gerektiği anlatılmak istenmiştir. Ankara Anlaşması’nın 28. maddesi ise şu şekildedir:

(...) Anlaşma’nın işleyişi, Topluluğu kuran Antlaşma’dan doğan yükümlerin tümünün Türkiye’ce üstlenebileceğini gösterdiğinde, Akit Taraflar, Türkiye’nin Topluluğa katılması olanağını incelerler (Ankara Anlaşması, 1963).

Türkiye-AB ilişkilerine ilaveten Birleşmiş Milletler (United Nations) göç politikası konusundaki çalışmalarına ağırlık katmıştır. UN Refugee Agency (2019) tarafından yayınlanan rapora göre, dünya üzerindeki sığınmacı sayısı artış göstermektedir. Ülke içindeki çatışmaların insan hakları ihlallerine sebep olması dolayısıyla dünya üzerinde yaklaşık olarak 71 milyon insan zorunlu göç etmiştir. Bu oran 100 kişiden 1'i olarak hesaplanmaktadır. Özellikle Suriye İç Savaşı'nın başlangıç yılı olarak bilinen 2011 tarihi baz alındığında savaş öncesi ve sonrası verilerin kıyaslanması göç ve etkilerinin hesaplanması için önemli olmaktadır. Bunun için 2008 ve 2018 tarihli resmi verilerin incelenmesi gerekmektedir. Buna göre tarihsel veriler şu şekildedir:

- 2008 yılında yaklaşık 42 milyon olan sığınmacı sayısı 2018 yılında 13 milyon Suriyeli sığınmacının eklenmesi ile 55 milyona yükselmiştir.
- 2008 yılında yaklaşık 4,5 milyon Iraklı en büyük göç eden grup olmuştur. 2018 yılında ise yerini Suriyeli sığınmacılar almıştır.
- 2008 yılında yaklaşık olarak 3 milyon Afgan, Pakistan ve İran'da yaşamaktadır. 2018 yılında Afgan nüfusunun dünya üzerindeki sayısı henüz hesaplanmamıştır.
- 2019 yılında ise her gün yaklaşık olarak 5.000 kişi ülkesini terk etmektedir. Bu kişilerin çoğu, komşu ülkelere sığınmaktadır. Bu durum güvenlik konusu haricinde ülkelerin altyapı ve iş piyasalarını ani nüfus artışı ile birçok alanda hazırlıksız yakalamıştır. Olası bir göç akımının olumsuz faktörlerinden etkilenmektedir.

Olası ani bir göçmen akımı ile başa çıkmak için her ülke ulusal veya uluslararası kuruluşlar ile çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Günümüzde sayısı 13 milyondan fazla olan Suriyeli sığınmacı, komşu ülkeler olan Türkiye, Lübnan ya da Ürdün olmak üzere en büyük kitlesel göç grubu haritasını çizmektedir. Afganistan ve Irak sığınmacılarının benzer şekilde bu haritanın içerisinde bulunması durumun çok geniş alanı temsil ettiğini göstermektedir (Leatherby, 2019, parag.2).

Artarak devam eden bu göç akımı ve sığındıkları ülkelere olan etkileri, sığınmacıların kaldıkları süre boyunca devam edeceği belirtilmektedir. Bu durumun öngörüsünü yapan devletler ve uluslararası örgütler çözüm sürecine yönelik çalışmalar yapmaya başlamıştır. BM Göç Paketi/Güvenli, Düzenli ve Düzenli Göç için Küresel İlkeler Sözleşmesi bu sürece örnek nitelikte görülmektedir. Göç Paketi, 164 ülkenin imzası ile göçmen işçilere ve mültecilere yönelik bazı uluslararası standartları belirlemek amacıyla kabul edilmiştir. Buna karşın Belçika'da Flaman N-VA ve Alman Meclisi'nden ortak çıkan karar ile göç paketinin bağlayıcı olmadığı nedeniyle reddedileceği bildirilmiştir. Belirlenen normlardan bazılarının hukuki bağlayıcılığı olmamasının devletler hukukunda bulunan 'Yumuşak Yasa' ya da 'Esnek Yasa' kavramına denk olabileceği de dile getirilmektedir. Bunun nedeni olarak, göç olgusunun ulusal sınırları aşarak uluslararası sınırları kapsayan bir alanda ele alınması gerektiği gösterilmektedir (UN Global compact for migration, 2018).

Türkiye'nin Göç Yönetimine Genel Bakış

Anadolu coğrafyası, gerek jeostratejik gerekse jeopolitik bir konumda bulunduğundan dolayı eski medeniyetler ile etkileşim halinde olmuştur. Bu etkileşim hem Ortadoğu Bölgesi hem de Batı coğrafyasını kapsamaktadır. Çok yönlü etkileşimin Anadolu'ya pozitif etkileri olduğu gibi negatif etkileri olmuştur. Yakın göç tarihi incelendiğinde Ortadoğu bölgesinde süregelen Arap Baharı süreci, Türkiye'yi doğrudan etkilemiştir. Bu etkilerden en önemlisi "Büyük Göç Dalgası" olmuştur. Bunun sebebi ise, Türkiye'nin kuruluşundan itibaren uyguladığı göç politikasının uygulanmasındaki yetersizlikler olduğu görülmektedir. Ortak paydası bulunan soydaş uluslar için belli bir göç stratejisi var iken Arap kökenli veya ortak kültüre sahip olmadığı uluslar için yetersiz göç politikası Türkiye için yük olmuştur. Buna örnek olarak, 1923 tarihinden günümüze değin göçmen sayısı 2 milyon hesaplanırken, 2011 itibari ile şu anda 3,7 milyon geçici koruma altındaki Suriyeliler de dahil göçmen olduğu hesaplanmıştır (GAV, 2019). Arap Baharı gibi süreçlerin tüm dünyayı etkilemesine önleyici ve kalıcı çözümlerin üretilmesi mevcut koşullar uyarınca aciliyet teşkil etmektedir (Özdemir, 2017).

Göç ve Güvenlik Problematiği 'nin analiz sürecinde Ulusal Mevzuat ve Göç yönetimi birlikte incelenmektedir. Göç Yönetimi üç temel unsur olan aktör, uygulama ve söylem üzerine kurulmuştur. Aktör unsuru temel belirleyici olarak uygulama ve söylem unsurlarını etkilemektedir. Burada bahsedilen aktör kavramı, göç yönetiminde hükümet başta olmak üzere politika yapıcılar ve karar alıcılar olmaktadır. Uygulama, mevzuat ve yasal düzenlemeleri, söylem ise göç konusundaki anlatıları ifade etmektedir. Bu üç unsur, birbirleri ile ayrılmaz bir parça olup, aktörlerin göç politikası belirleme ve söylem geliştirme aracı olarak kullanılabildiği görülmüştür (Geiger ve Pecoud'dan aktaran Sağıroğlu, 2016).

Türkiye'de 2000'li yılların başından itibaren göç yönetimi "güvenlik" kapsamında "yönetim" kapsamına dahil edilerek değişim ve genişleme göstermiştir. Bu durum Avrupa'ya yönelik olası göç akınlarını denetim altına alma ve düzensiz göç hareketlerini engellemeye yönelik olduğu belirtilmiştir. Böylece görülmektedir ki, AB ile Türkiye arasındaki göç müzakereleri akabinde FRONTEX uygulamaları "Avrupa kalesini" kalıcı güvenliğini sağlamak için Türkiye'yi bir "tampon bölge" haline dönüştürmüştür (İçduygu ve Keyman, 2000, 393). AB'nin, Türkiye'yi Avrupa Birliği'ne almak istememesinin en önemli sebebinin göç konusu olduğu ifade edilmektedir (Martin, 2012, 134).

Ancak, revize edilen yeni göç yönetimi anlayışı AB sürecini önemli ölçüde etkilemektedir. Bunun sebebi, Türkiye'nin 2019 yılı itibari ile gelişmekte olan ülkeler bazında yaklaşık olarak 4 milyon sığınmacıya ev sahipliği yapan birinci ülke olmasıdır. Ev sahibi ülkelerin misafir ettiği sığınmacı/geçici korunan Suriyeli bireylerin getirdiği yüklerin finansal yükünü azaltmak amacıyla hazırlanan İltica / Göç Twinning Projesi, 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Böylece, Türkiye'nin Göç alanındaki uzun vadeli plan ve programları için gerekli olan mali destek AB fonlarından karşılanacağı bildirilmiştir. Bunun sonucunda, "İltica ve Göç Alanındaki AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Plânı" oluşturulmuştur. Buna ek olarak, göç ve iltica konusunda geliştirilecek olan yönetim çalışmaları ve yasal mevzuatlar "İltica ve Göç Mevzuatı ve İdari Kapasitesini Geliştirme ve Uygulama Bürosu" ile uygulamaya başlanmıştır. "6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu" ile bu kararlar düzenlenmiş olup halen günümüzde geçerliliğini korumaktadır (Sağiroğlu, 2016:51-52).

Türkiye'nin Ulusal Eylem Planının ilgili alanda uygulanması amacıyla hazırlanan Sürdürülebilirlik ve Güçlü İhracat İçin Strateji Raporu (2015)'e göre; ülkelerin, politik, askerî ve ekonomik uygulamaları başat güç olmaları açısından mevcut pazarda etkili olmalarını sağlamaktadır. AB Türkiye Delegasyonu Başkan Yardımcısı Gabriel Munuera Vinals'ın 2018 tarihli Avrupa Birliği Sempozyumu konuşmasında, Türk Hükümeti'nin 7 vize serbestisi şartını yerine getirmesinin gümrük birliği sağlanması için gerekli olduğunu belirtmiştir. İlaveten, AB- Türkiye Geri Kabul Anlaşması'nın uygulanabilmesi ve üçüncü ülke vatandaşlarının geri kabul koşullarına erişim sağlamaları için gerekli olan şartın sağlanması gerekmektedir. Ayrıca Türkiye'nin Terörle Mücadele Kanunu'nun da değiştirilmesinin aciliyetini bildirmiştir (Avrupa Birliği Sempozyumu, 2018).

Günümüzde dünyanın her yıl yeni bir kriz, terör ve güvenlik tehlikesi veya olası bir problem zinciri ile karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Krizlerin uygun politika ve yönetim tarzı ile yönetilememesi ülkeleri olumsuz anlamda etkilemektedir. Buna rağmen, ülkelerin bu krizleri doğru yönetmesi ile krizleri fırsata çevirme imkanları olduğu da belirtilmektedir. Örnek olarak yakın zamanda gerçekleşen büyük krizler olan *İran'ın nükleer ve balistik füze geliştirme çabaları*, *Afganistan'da Taliban ile mücadele*, *Arap Baharı*, *Çin-Japonya gerginliği*, *Orta Doğu ve Afrika ülkelerindeki gelişmeler*, ülkelerin kriz yönetme tekniklerinin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir (Türkiye'nin Stratejik Vizyonu 2023, 2012).

Amerika Birleşik Devletleri'nin 27 Ocak 2017 tarihli "Yabancı Teröristlerin ABD'ye Girişinden Ülkeyi Korumak" başlıklı Başkanlık Kararnamesi ülke içindeki savaştan dolayı zorunlu göç

eden Suriyeli sığınmacıların Avrupa üzerinden ABD'ye giriş taleplerini "kayda değer bir değişim olana kadar" yasaklama kararı almıştır. Suriyeli sığınmacılar dahil Müslüman nüfusun yoğun olduğu 6 ülke (Irak, İran, Libya, Sudan, Somali ve Yemen) için 3 ay boyunca vize yasağı getirilmesi kabul edilmiştir. Bu kararnamenin ortaya çıkmasındaki temel sebep olarak kitlesel göç olgusunun ulusal güvenliği tehdit edici bir faktör olarak görülmesi olmuştur (T.C Kamu Denetçiliği Kurumu Türkiye'deki Suriyeliler Özel Raporu, 2018).

Türkiye'nin Ulusal Güvenlik ve Göç Politikaları Problematiği

11 Eylül Saldırıları sonrasında dünya düzeni anlayışında pek çok değişiklik gerçekleşmiştir. Bu değişime temel sebep olarak "güvenlik her şeyden önce gelir" görüşü neden olmuştur. Özellikle Avrupa ülkelerindeki sağ görüşe sahip bürokratik gruplar yasa dışı göçmenlere yönelik politikaları bu görüşte ağırlık kazanmıştır. Bunun sonucu olarak, ülkelerindeki göçmenleri sınır dışı etmek için çalışmalar yapmışlardır. Buna gerekçe olarak ise savaştan kaçarak sığınan bu göçmenlerin ülkelere geri dönmelerinin güvenli olduğunu göstermişlerdir. Ayrıca; savaş bölgelerinin artık barış bölgesi olduğunu, tehlikenin ortadan kalktığını dile getirmişlerdir (Dışişleri Bakanlığı, 2002)

Bu bağlamda güvenlik konusu 21-22 Haziran 2002 tarihinde Sevilla Zirvesi'nde görüşülmüştür. AB üyeleri arasında düzenlenen zirvenin temel konusu olan güvenlik ve göçmenlik başlığı ile olası bir göç dalgasına karşı alınacak önlemler tartışılmıştır. Zirve'nin ortaya çıkardığı en önemli görüş; ortak bir iltica politikası belirlemek olmuştur. Üye ülkeler, kolluk kuvvetlerinin görev alanlarını revize edip, ulusal sınırlardan AB sınırlarına genişletilmiştir. Böylece sınırları denetleyecek ortak bir "Sınır Polisi Güvenlik Sistemi" olması görüşülmüştür. Fakat ulusal egemenlik anlayışına uygun olmadığı gerekçesiyle kabul edilmemiştir. Bunun yerine vize bilgilerinin istihbarat birimlerince ortak görülebileceği bir platform oluşturulmasına karar verilmiştir. Buna ek olarak, 2002 yılı baz alınarak en çok sığınmacı üreten Türkiye'nin de içinde olduğu ülkelere ekonomik yaptırımlar uygulanması tartışılmıştır. Zirve'nin üzerinden 17 yıl geçmesi ve günümüzde Türkiye'nin en çok sığınmacı alan ülke konuma geçmiş olması bu durumun değiştiğini açıkça göstermektedir. Tasarı oy çoğunluğu ile reddedilerek yerine "kendilerinden kaynaklanan sığınmacı sayısını azaltmaları karşılığında ekonomik teşvik verilmesi" şeklinde kabul edilmiştir. Bu karar ile olası göçü engellemek için "gerekirse insan haklarını kısıtlamaları konusunda yoksul ülkelere ekonomik destek verilmesi" olarak onaylanmıştır (Danış, 2004). Türkiye'nin tarihsel sürecin getirdiği koşullarının değişkenliği ile savunma konsepti de değiştirilmiştir. İlk olarak yapılan iç tehdit değerlendirmesi sonucunda tehdit kaynağının Suriye – İran – Irak bölgesi olduğu saptanmıştır (Bilgin, 2005: 187). Türk Dış politikası ve Ulusal Güvenlik konularındaki değişimler, Milli Güvenlik Siyaset Belgesi'nin içeriğine de etkilemiştir. Böylece, 2005 tarihli bu belgedeki "irtica" ve "bölücülük" konuları en önemli iç tehdit olarak yer almakta iken; İran'ın nükleer ve konvansiyonel füze programları dış tehdit sıralamasında en üst sıralarda yer almıştır (Aydıntaşbaş, 2010).

Ulusal Güvenliği ilgilendiren risklerin ve bu risk sıralamasının değişmesinde çeşitli sebepler bulunmaktadır. Bu sebepler ile risk ölçütleri Ulusal boyuttan Uluslararası boyuta geçebilmektedir. Buna yakın tarihten örnek verecek olursak; Arap Baharı sürecinde başlayan iç ayaklanmanın sınır ötesine geçmesi gösterilmektedir. 2011 yılı Suriye iç savaşı dolayısıyla Türkiye'ye doğru başlayan büyük göç dalgası Ulusal Güvenlik Risklerini arttırmıştır. Ayrıca, bu riskler Uluslararası Güvenlik Riskleri boyutuna ulaşmıştır. Toplumsal olduğu kadar terör konusunda da risk doğurmuştur. Bu risk alanının önlenmesi ve sınırlandırılması için Türkiye'nin de aralarında olduğu Uluslararası Kuruluşlar ve Hükümetler çalışmalarına devam etmektedir (BİLGESAM, 2015).

Olası risklere karşı oluşturulabilecek güvenlik önlemleri Uluslararası iş birliği ile uygulanması gerekmektedir. Bunun için "Tampon Bölge" diğer bir deyişle "Güvenli Bölge" Projesi dile getirilmiştir. Projenin gündeme gelmesi ile Türk Hükümeti'nin 2012 tarihindeki açıklaması ile "Uçuşa Yasak Bölge" ile Tampon bölgenin Uluslararası destekle birleştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Güvenli Bölge

Sınırları olarak ise Akdeniz'den Irak'a kadar uzanan bir Barış Koridoru olması öngörülmüştür (G20 Zirvesi, 2019).

Türkiye'ye yönelik göç akımını azaltabilmek amacıyla Suriye topraklarında güvenli bölge ve barış koridoru oluşturma politikası Esad rejimi 'nin füze sistemleri ve kimyasal silahlarını akit taraflara karşı kullanmasına olanak sağlamaktadır. Bunun nedeni Esad rejiminin Suriye topraklarında başka bir devletin söz hakkı bulunmasını istememesi görülmektedir. Dolayısıyla Türkiye'nin ve ittifak olduğu devletlerin orta ve uzun menzilli hava savunma füze sistemlerindeki yetersizliklerinin tamamlanması gerekmektedir. Kimyasal silahların kontrolü için yapılan çalışmaların ise daha güç olduğu belirtilmektedir. Kontrol ve önleme çalışmaları için öncelikli olarak istihbarat birimlerinin tespit ettiği kritik bölge veya tesislerin varlığı ile özel kuvvetlerin müdahalesi kimyasal saldırıları engelleyebileceği öngörülmektedir (Sandıklı ve Semih, 2014).

Türkiye sınırından Suriye sınırına kadar uzanan 32 kilometrelik bir güvenli bölge alanı sağlanması hem ulusal güvenliği hem olası terör risklerinin önlenmesi hem de olası Suriye göçünün engellenmesi için köklü bir çözüm olarak görülmektedir (Alptekin, 2019). Ulusal Güvenlik konusunda yapılan küresel savunma harcamaları şu şekildedir:

- 2004 tarihinde 1.359 milyar Dolar olan harcama tutarı, 2013 tarihinde %25'lik artış yaparak 1.702 milyar Dolar'a yükselmiştir.
- 1994-2003 tarihleri ile 2002-2013 tarihleri arasındaki küresel savunma harcamalarının %43 oranında arttığı görülmektedir.
- Fakat 2011-2013 tarihleri arasında 1998 yılından itibaren ilk kez savunma harcamalarında %2'lik bir azalma yaşanmıştır.
- Savunma harcamalarının küresel bazda incelemesi yapıldığında, 2009-2013 tarihlerini kapsayan dönemde *Amerika (780 milyar Dolar)*, *Avrupa (411 milyar Dolar)*, *Asya ve Pasifik (372 milyar Dolar)*, *Orta Doğu (123 milyar Dolar)* ve *Afrika (37,1 milyar Dolar)* dağılım yaptığı görülmektedir.

Genel olarak küresel anlamdaki savunma harcamalarında yıllara göre artış olduğu görülmektedir. Bölgesel anlamda ise bu konu bölgelere göre değişiklik göstermektedir. Ciddi ölçüde ulusal güvenlik sorunu yaşayan ülkeler Batılı devletlerin savunma harcamaları sistematığının tam tersini uygulamaktadır. Bu duruma örnek olarak Türkiye'nin 19,085 milyar Dolar savunma harcaması yapmasına rağmen Kolombiya (13,003 milyar Dolar) ve İspanya (12,765 milyar Dolar)'nın harcama tutarının düşük olması verilmektedir (Sürdürülebilirlik ve Güçlü İhracat İçin Strateji Raporu, 2015).

Tartışma ve Bulgular

İçduygu (2004)'a göre; 2001 yılı itibarıyla göç yönetimi kapsamındaki gelişmeler tamamen "Avrupalılaşma karakteri" taşımaktadır. Türkiye Göç Yönetimi'nin gelişiminin AB müzakere sürecinin etkilerini taşıdığını dile getirmektedir. Türkiye'nin göç politikası konusunda Tuğsuz ve Yılmaz (2015)'in "Siyasi Partilerin Mülteci Politikaları" adlı çalışma sonucunda ise Türkiye'deki bazı siyasi parti liderlerini göç ve mülteciler konusundaki bürokratik tutumları ve söylemleri konusunda önemli olduğunu, bunun sebebi olarak mikro alanlardaki ilişkileri ciddi anlamda şekillendirdiğini ve iç siyasette kullanılmasının olası olumsuz sonuçlar doğurabileceğini gerekçe olarak göstermektedir.

Adıgüzel (2016)'ın "Göçmenlerin Kültürel Entegrasyonu" başlıklı makalesinde tarihsel süreç içerisinde çeşitli ülkelerin uyum politikaları ile entegrasyon ve asimilasyon kavramları arasındaki ilişkisini incelemiştir. Türkiye'de bulunan Geçici Koruma Altındaki Suriyelilere yönelik asimilasyon amaçlı politikalar yerine, sosyal uyum ve entegrasyon çalışmalarından oluşması gerektiğini dile getirmiştir. I.Uluslararası Ortadoğu Kongresi'nin 4.maddesi, Ortadoğu Bölgesi'ndeki problemlerin kalıcı ve hızlı çözümünün sağlanması için en gerçek yolun bölgenin yerel kültürel ve insani kaynaklarının harekete geçirilmesi ile sağlanabileceğini öne sürmektedir.

Karasu (2018)'nin "Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Kentlerde Neden Oldukları Güvenlik Riskleri" çalışmasında. Suriye'deki kaos ortamının yerini barış düzeni almadığı sürece Türkiye sınırında da terörün ve kaosun sona ermeyeceği dile getirilmiştir. WASHINGTON merkezli The New York Times gazetesinin "Behind the Sudden Death of a \$1 Billion Secret C.I.A. War in Syria" başlıklı haberine göre; C.I.A tarihindeki en pahalı gizli operasyonunun Suriye için yapıldığı iddia edilmiştir. ABD Dışişleri Bakanı Pompeo'nun, Başkan Donald Trump'a Suriye'deki hükümet karşıtı isyancıları silahlandırmak ve eğitmek için hazırlanan dört yıllık planın durdurulmasını önermiştir. Kongre'de bazı muhalif grupların görüşleri de destekleyici olmuştur. Bu görüşün temelini 1 milyar dolardan fazla maddi desteğin hibe edilmesinin ve CIA kaynaklarının El Kaide'ye gitmesinden kaynaklandığını dile getirmişlerdir. Bu durum, ABD hükümeti arasındaki kesin fikir ayrılığını ve Suriye güvenlik meselesinin iç işlerini nasıl etkilediğini göstermektedir (The new york times, 2017).

Al-Monitor gazetesinin 3 Temmuz 2019 tarihli "Israel's Mossad chief spearheads campaign against Iran in Syria" adlı haberine göre; 25 Haziran 2019'da Kudüs'te gerçekleştirilen üçlü zirve toplantısının Suriye ulusal güvenlik konusuna yönelik hazırlandığı belirtilmiştir. ABD, Rus ve İsrail güvenlik danışmanlarının devam eden saldırılara ilişkin tepkilerinin ise farklı olduğunu yazmıştır. Rus yetkililerinin saldırılara karşı kınama mesajı haricinde gerçekte karşı çıkmadıklarını; bu durumun ortak güvenlik iş birliğinin başarısızlığa sebep olacağını öngörmektedir. Ayrıca İran'ın Suriye'deki yönünü T-4 askeri hava üssünün bölgesine çevirmiş olması, sınırdan 80 kilometreden (yaklaşık 50 mil) daha uzaktaki hedefleri de vurmasının Suriye kaos'unun devam edeceğine işaret etmiştir (Al-Monitor, 2019).

Zabcı (2004)'nin "Yeni Savaşların Gizli Yüzü: Özel Askeri Şirketler" çalışmasında, uluslararası hukuk içerisinde özel askeri şirketlerin varlığı ile alakalı hiçbir düzenleme yer almamaktadır. Bu durum "hukuki boşluk" olduğunu göstermektedir. Genel olarak özel askeri şirketlerin iç karışıklık içinde veya çöküş yaşamakta olan devletlerde yasal çerçevenin yetersiz olmasından dolayı faaliyet gösterdikleri belirtilmiştir. Sürdürülebilirlik ve Güçlü İhracat İçin Strateji Raporu (2015)'e göre; savunma ve güvenlik sektörünün uluslararası alandaki uygulamalarının kısıtlanma sebepleri olarak; uluslararası rejimlerin farklılığı, Türkiye'nin ittifak olduğu ülkeler ile üçüncü taraflar üzerindeki ambargoları ve stratejik ortaklarımıza yönelik politikaların durumunun doğrudan etkileri olduğunu belirtmektedir.

UNDP Mukim Temsilci Yardımcısı Sukhrob Khojimatov'un (2019) "Suriye Krizine Yanıt Olarak Türkiye'de Dayanıklılık Projesi (TDP)" konusunda yapmış olduğu röportajda, ülkelerin toplam nüfusundan yüzde 20'si olmak üzere mülteciyi barındıran şehirlerin belediyelerinin yıllık olarak ek 215 milyon dolar tutara ihtiyaçları olduğunu belirtmiştir. Bu durum artan göçmen sayısı ile hizmet bedelinin de arttığını göstermektedir. Sağıroğlu'nun "Türkiye'de Merkezi Göç Yönetimi" başlıklı çalışmasında, mevzuatın göç yönetimine ilişkin hükümlerinde geçmişe göre iyileşme olduğunu söylemektedir. Erdoğan (2016)'ın "Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler ile Birlikte Yaşamın Çerçevesi" çalışmasında Türkiye'nin göç ve güvenlik sorunlarının uyum ve entegrasyonun sağlanması sayesinde Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgelerindeki ülkeler ile ekonomik ve kültürel ilişkilerini kuvvetlendireceğini belirtmiştir. Olası büyük çaplı bir kitlesel göçün ise birçok alanda farklı seviyelerde güvenlik sorunlarına sebebiyet vereceğini öngörerek, açık kapı politikası sonucu sınır kontrolünün yapılamamasının tehlikelerini dile getirmiştir.

Taşkın (2018)'in "Sığınmacılar ve Geçici Koruma Altındaki Engelli Suriyeliler ile Engelli Iraklılar: Türkiye'de Sağlık ve Rehabilitasyon Hizmetlerine Erişimlerdeki Sorunları ve Çözüm Önerileri" adlı tez çalışmasının saha araştırmaları sonucunda geçici koruma ve sığınmacı nüfusun içindeki en zayıf kesimin "Engelli" bireyler olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu bireylerin kaçak yollardan gelme süreçleri daha sancılı olup, insan kaçakçılığı ve diğer adli suçlar örgütlerinin hedefi haline geldiğini öngörmektedir. Özkoçak ve Alkaya (2017)'in görüşüne göre; tarih boyunca nüfus ve popülasyon arasındaki morfolojik ve biyolojik ilişkilerin incelenmesi kültürel ilişkilerin incelenmesi ve araştırılması kadar değerli olmaktadır. Bunun için yüz ölçümleri Adli ve Fiziki Antropoloji'nin çalışma

alanının kültürel unsurlar ile ilişkisinin kurulması önemlidir. Bu sayede hem bireysel suçlar hem örgütsel suçların günümüz teknolojisi ile kimlik tespitinin yapılmasının ve müdahale edilmesinin daha hızlı elde edileceğini öne sürülmektedir. Ayrıca her insanın “vücut şekli, boyutu, deri rengi, göz rengi” gibi özelliklerin farklı karakterde olduğunu dile getirmiştir. Bu durum biyolojik olarak her insanı birbirinden ayırıcı özellikler olduğunu da göstermektedir. Örnek olarak günümüz teknolojileri olan dijital materyaller, telefonlar ve CCVT ’lerin bu kişisel özellikleri tanımda kolayca kullanıldığını belirtmiştir. Toplumsal düzen içerisinde en yaygın kullanılan yüz biyometrik özelliği nüfus cüzdanı/yabancı kimlik kartı gibi belgelerin elektronik olarak karşılaştırmasını yaparak kimlik tanıma problemlerine çözüm olacaktır.

(Akın, Özkoçak & Gültekin, 2017)’in “Somatoskopi ve Antropometri Tekniklerinin Adli Bilimler İçin Önemi” araştırmasına göre; olağanüstü haller ve savaşlar gibi kitlesel mortalite durumunda kimliklendirme yapılması için Adli Antropoloji en önemli alan olmaktadır. Somatoskopi ve Antropometri tekniklerinin kolluk kuvvetleri iş birliği ile kullanılması şüpheli ölümlerde, olağanüstü durum ve savaşlarda, kazalarda veya kaçakçılıkla mücadele çalışmalarında suçun aydınlatılması açısından önemli olacağı belirtilmiştir. Kleinberg (2008) bu konuya örnek nitelikte yaptığı “Adli görüntü karşılaştırmasında kanıtlayıcı bir araç olarak yüz antropometrisi” adlı çalışmasında 2007 tarihinde Ulusal Veri Tabanlı Adli Kimliklendirme pilot uygulamasının farklı bölgelerdeki polis departmanlarının ortak çalışmasıyla yapıldığını belirtmiştir. Benzer uygulamayı İngiltere hükümeti de uygulamış, emniyet ve istihbarat birliklerinin görüntü ve kimlik belirleme unsurlarını içeren bir sistem oluşturmak istendiğini dile getirmiştir. Polis Ulusal Bilgisayar (PNC), sınır ötesini aşan bir çalışma alanı olarak genişlemiştir. Bu tür uygulamaların Türkiye’nin de içinde olduğu Uluslararası iş birliğinde oluşturulacak güvenlik ağı ile hayata geçirilmesi gerekmektedir.

(Taşkın, Koç & Özkoçak, 2019)’un “Adli Bilimler Perspektifinden 2024 Dünya İnsani Programlarının Antropolojik Açıdan Değerlendirilmesi” çalışmasında *PKK, FETÖ, DEAŞ, PYD/ YPG, El-Kaide, Boko Haram ve El-Şebab* başta olmak üzere, özellikle İslam ülkelerinde faaliyet gösteren terörizmin ulusal sınırların rotasındaki kontrollerin öneminin etkilerinden bahsedilmiştir. Adli bilimler çalışmalarının olası göç ve güvenlik ilişkisinin özel plan ve program dâhilinde hareket edilmesi ile Adli, Sosyolojik, Psikolojik ve Sağlık alanlarındaki problemlerin de ortadan kaldıracağı belirtilmiştir.

T.C Kamu Denetçiliği Kurumu Suriyeliler Özel Raporu (2018), kitlesel göçlerin doğru veri kayıt sistemi oluşturulmasının imkansızlaştırıldığı bildirilmiştir. 2011 yılı itibari ile başlayan kitlesel Suriye göçü ile birlikte bu konu doğruluğunu kanıtlamıştır. Özellikle 2014-2015 tarihleri arasında sınır geçişlerin yoğun olması beraberinde göçmen kayıtlarındaki karışıklık dönemi olmasına da sebep olmuştur. Bu konuda en önemli sorun biyometrik kayıt sürecinde kişi parmak izi ve biyometrik fotoğraf harici bilgilerin sözlü beyanlara dayanarak oluşturulmasıdır. Yazılı kanıtların olmayışı sözlü beyanların doğruluğunu tartışma konusu yapmaktadır. İlaveten, sözlü beyanda bulunan göçmenlerin kendi ülkeleriyle iletişiminin kesilmiş olması veri kontrolü açısından zorlaştırıcı bir durum oluşturmuştur. Ulusal sınırlar içerisinde giriş yapan kişi ve grupların kesin bilgilerinin olmaması güvenlik açısından tehdit olarak görülmektedir. Bu durum ülkenin güvenlik açığını terör ve organize suç örgütlerinin kullanmasına sebebiyet vermektedir. Konuya örnek olarak ulusal güvenliğe tehdit oluşturabilecek örgüt üyelerinin veya terörist gruplarının gerçek kimliklerini saklayabilmek niyetiyle kendilerini kaçak yolla gelen Suriyeli bir sığınmacı olarak göstererek giriş yapmaları riski çok ciddi olmaktadır. Bunu önlemek için başta T.C GİGM ile Emniyet güçlerinin sınır geçiş bölgelerindeki biyometrik kayıt alanındaki adli çalışmalara ağırlık vermesi önemle arz edilmektedir.

Sonuç

Bir milleti barış içinde entegre eden şey nedir? Din mi, dil mi, kültür mü... Yüzyıllar boyunca bu sorunun cevabı aranmıştır. Oysa ki cevap çok açıktır: Güvenlik. Tarih öncesi topluluklar güvenliği sağlamak için ilkel yöntemler geliştirerek basit bir savunma mekanizması oluşturmuşlardır. Bu ilkel

yöntemler sapan, mızrak, ok-yay, kalkan ile başlayıp ateşli silahlara geçerek kitle imha düzenine geçilmiştir. Güvenlik sağlayıcı olarak oluşturdukları küçük gruplar ise topluluktaki en hassas ve en dikkatli koruculardan seçilmiştir.

19.yüzyılda ise güvenlik stratejileri bu yöntemleri her yönden ciddi bir şekilde değiştirmiştir. Başta güvenlik ihtiyaçları, güvenlik yöntemleri, kanun ve yasalar, ulusal ordu ve düşünce sistemleri değiştikçe küresel anlamda güvenlik stratejileri de gelişmektedir. Bu amaçla oluşturulan istihbarat birimleri ilkel topluluklarda ki korucuların seçilme kriteri ile benzerdir. Kısacası, ortak temel ilke mental olarak bu göreve hazır oluşturmaktır. İlâveten, modern teknoloji, bilimsel ve akademik ilerlemeler güvenlik alanını özel ve güvenli seçme yöntemi ile sağlamaya başlamıştır. Ancak, doğal afetler ve sağlık alanındaki güvenlik çalışmalarının büyük ilerleme kaydetmesine rağmen toprak ve can güvenliği konusunda ilerleme yerine gerileme olmuştur. Bu durumun örnekleri tarihin sayfalarında yer almaktadır.

İnsanlığın en önemli temel ihtiyacı olan güvenliğin hala sağlanamamış olması tüm insanlığı ilgilendiren büyük bir problemdir. Bunun temel sebebi ise, ülkelerin değişmeyen Emperyalist anlayışıdır. Emperyalist anlayış ile başka bir ulusun sömürgeleştirilmesi savaşları devam ettirmektedir. Bu durumun örnekleri Irak, Afganistan, Libya, Suriye, Sudan, Yemen ve Filistin ülkelerinde yaşanmıştır. Fakat; burada eklenmelidir ki Emperyalizm artık sadece top ve tüfek ile değil, siyasi, ekonomik, kültürel saldırı ile de yapılmaktadır.

Bu durumlar, devletlerin özellikle de büyük güçlerin, ulusal güvenlik stratejilerinin oluşturulmasında büyük bir etken olmuştur. Ulusal güvenlik stratejilerinin oluşturulmasında kullanılan temel güvenlik parametreleri için belirlenen belgeleri bazı ülkeler şeffaf olarak yayınlarken bazı ülkeler güvenlik açısından kapalı tutmaktadır. Bu duruma örnek olarak İngiltere 2010 yılında, Fransa 2013 yılında, Rusya 2009, Çin 2013 yeni bir ulusal güvenlik strateji belgesi hazırlamıştır. Bu belgeler güvenlik doktrininin barış hedefli olarak nasıl sağlanacağı konusunda görüşlerini belirtmektedir. Böylece, ülkelerin orta ve uzun vadeli hedefleri için belirledikleri tedbirlerin güvenlik boyutu açıklanmaktadır. Küresel bağlamda yapılan bu çalışmalara Türkiye'nin ulusal güvenlik doktrini de kurumsallaşmış bir şekilde devamı sağlanmalıdır. Türkiye'nin iç ve dış tehditlerinin kaynağı, niceliği maddi zararları ve sorunların çözümü için geliştirilecek on ve yirmi yıllık planlamaların yapılması gerekmektedir. Özellikle 2023 yılının Türkiye için bilinen önemi doğrultusunda yapacağı planlar ve yapılanmalar kritik önem taşıyacaktır.

Günümüzde böyle bir belgenin Türkiye için acil bir gereksinim olmadığını düşünen kitlelerin olması mümkündür. Bu görüş, miyop bir bakış açısı ve durağanlık göstergesi olmaktadır. Reel ve tarafsız bir pencereden bakıldığında zaman bu konunun hem geçmişten gelen hem şu an yaşanan hem de olması muhtemel problemler için tek ve kalıcı çözümün bu olduğu görülecektir. Fakat, bu doktrinin en kritik olan kısmı stratejilerin talebe göre mi, yoksa gerekli olana göre mi hazırlanması olmaktadır. Örnek verecek olur isek; 1914 I. Dünya Savaşı döneminde ki güvenlik ihtiyacı ile günümüzde devam eden Suriye iç savaşının güvenlik ihtiyacı Türkiye'nin ulusal güvenlik stratejisinde bu koşullara göre değiştirilmekte ve düzenlenmektedir.

Suriye Rejim Başkanı Beşşar Hafız el-Esad'ın 2011 yılında Suriye'yi savaş bölgesi haline getirip, milyonlarca sivil halkın; katledilmesine kitlelerce zorunlu göç yapılmasına da sebebiyet vermiştir. Bu kitlesel göçün en yoğunu Türkiye'ye yapılmıştır. Cenevre Sözleşmesi gereğince Açık Kapı politikasının ve Geri Göndermeme İlkesinin uygulanması şu an yaklaşık olarak 4000 Suriyeli sığınmacının Türkiye'ye yerleşmesini sağlamıştır. Ayrıca Türk Mevzuatı ile geliştirilen YUKK ile Suriyeli sığınmacılar Geçici Koruma statüsüne alınmıştır. Bu statü ile her alanda hizmet almakta ve toplumsal uyum ve entegrasyona hazırlanmaya başlamışlardır. Avrupa Birliği tarafından finanse edilen hizmetler hala devam etmektedir. Ancak; Türkiye'nin Suriye politikası konusunda ülke içinde farklı görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bir kesim bu politikayı doğru bulurken; bir kesim geri gönderilmelerini sürekli olarak dile getirmektedirler. Bu görüşlerinde etkisi ile geri dönüşlerin güvenli bir şekilde

sağlanması için Suriye’de Güvenli Bölge oluşturulmaya başlanılmıştır. Ancak; Güvenli Bölge konusunda uluslararası aktörler henüz ortak bir noktada uzlaşamamıştır.

Olası göç ve etkilerinin tüm dünyayı etkileyeceği fikrinde mutabakat sağlanmasına rağmen Türkiye’nin Güvenli Bölge ve Barış Koridoru planı güçlü bir şekilde desteklenmemektedir. 28-29 Haziran 2019 da Japonya’da yapılan G20 Zirvesi raporu bu fikri destekleyici argümanlara sahiptir. Başta Rusya olmak üzere, bazı ülkeler karşı çıkmaktadır. Buna ek olarak, Suriye Demokratik Güçleri (SDG)’nin görüşüne göre, güvenli bölgelerin oluşturulması için "uluslararası garantiler" verilmesi ve “yabancı devletlerin müdahalesi”nin olmaması şartıyla destek verecekleri belirtilmiştir. Ayrıca Suriyeli Kürtlerin temsilcisi olan Aldar Halil ve Rus hükümeti Suriye’deki Türk-Kürt çatışmasını önlemek için Birleşmiş Milletler (BM) himayesinde oluşturulacak uluslararası güçlerin varlığı ile kabul edeceklerini bildirmişlerdir. İlâveten, İtalya hükümeti de herhangi bir ülkeye yapılacak bir çıkartmanın Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi onayı olmadan kabul edilmeyeceği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak, Ulusal güvenlik ile uluslararası güvenlik birbiri ile bağlantılıdır. Tüm küresel aktörlerin bu anlayışa göre güvenlik stratejilerini belirlemesi gerekmektedir. Suriye savaşının etkilerinin tüm dünyayı her anlamda nasıl etkilediği bu görüşe örnektir. Bu sebeptendir ki, Türkiye’nin izleyeceği stratejilerin tüm ülkeler tarafından desteklenmelidir. Hem olası bir göç dalgası ile gelecek olan finansal ve sosyolojik yükümlülükler hem uluslararası mevzuata ve insan haklarına uygun adil bir yaşam düzeni sağlanması hem de tarihe olan borcumuzun ödenmesi için bu çalışmaların uygulanması ehemmiyetlidir. Türkiye Cumhuriyeti’nin ev sahibi yaptığı misafirlerin anavatanlarına güvenli dönüşlerin sağlanması finansal aktörler olan Birleşmiş Milletlerin ekonomik yükümlülüklerin azalması, sığınmacılara verilen destekleri kötüye kullanan aracı unsurların varlığının sonlanması, ülke içindeki huzursuzluğun azalması, sınır komşuları ile olan gerginliğin önlenmesi ve yeni bir olağanüstü hâl durumunda acil müdahale yapılabilecek mekanizmanın sağlanması açısından güvenli bölgelerin oluşturulması şarttır. Ülkesine geri dönmek isteyen kişilerin belirlenmesi Göç İdaresi Genel Müdürlüğü görev olarak üstlenmeli ve bu güvenli bölgede yaşamlarını idame ettirebilmeleri için Birleşmiş Milletler himayesinde istihdam olanakları, sağlık hizmetleri, barınma ve gıda desteği en önemlisi ise güvenlik güçlerinin konuşlandırılması sağlanmalıdır. Türkiye’nin güvenli bölgenin inşası için önerdiği TOKİ projesi yetersizdir. Yeterli ve kalıcı bir istihdamın sağlanması için BM himayesindeki tüm aktörlerin iş birliği ile ortak bir plan çıkarılması ve anlaşmayı zaman içinde feshetmeden devam ettirmesi ile olacaktır. Türkiye’nin istihbarat birimlerinin ülke içinde olduğu gibi ülke dışında da etkinliğinin artırılması, özellikle sınır ve sınır ötesi güvenliğin sağlanması için MİT’e destek olacak emniyet güçleri, istihbarat birimleri ve Türk silahlı kuvvetlerinin sayısının yükseltilmesi gerekmektedir. Açık kapı politikası uygulamasının sınırdan yanlış kimlik beyanıyla giriş çıkış yapan kişilerin, suç örgütlerinin ve kaçakçılık faaliyetlerinin önlenmesi için elzemdir. Hali hazırda sınır geçişinin kapanması bu durumun değiştiğini göstermemektedir. Kolluk Kuvvetleri’nin Adli Bilim uzmanlarının geliştirdiği yüz ve parmak tanıma ile kimliklendirme veri tabanı yöntemleri faydalı olacaktır. Bu kullanım ulusal güvenlik için kullanılabileceği gibi ulusal güvenliği tehdit edici unsurlar tarafından da kullanılabilir düzeydedir. Türkiye’nin içişlerindeki koordinasyonunun sağlanması için tüm kurum ve kuruluşların, sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin ve vatandaşların ortak güvenlik görüşü ile işbirliğinde “stratejik öngörü grupları” veya “stratejik göç ve güvenlik mühendisliği” bölümü oluşturulmalıdır. İçişlerinde yapılan iş birliği, dışişlerinde planlanan stratejilerin başarılı olması için şart olacaktır. Stratejik öngörü gruplarının ve kolluk kuvvetlerinin çalışmalarının “demokratik kontrol” mekanizması ile yapılması ulusal güvenliğin ve toplumsal düzenin sağlanması için önemlidir. Ayrıca özel askeri şirketlerin denetimlerinin yapılması için istekli olmayan BM başta olmak bazı ülke ve uluslararası kuruluşlar özel askeri şirketleri “hayalet ordu” olarak kullanmaktan vazgeçmelidirler.

Türkiye’nin göç ve güvenlik stratejilerinin oluşturulmasında hem ulusal hem de uluslararası kurum ve kuruluşların, halkın ortak iradesi doğrultusunda bir proje oluşturulmalıdır. Bu proje “Türkiye’nin gelecek vizyonu” başlığı altında toplanmalıdır. Türk Dış Politikası ve Dünyadaki güncel

gelişmelere paralel olarak her alanda hazırlanmalıdır. Proje geliştirme sürecinde ilgili alanda yeterliliğe sahip uzmanlar, hukukçular, bilişimciler, bilim insanları, politik karar alıcılar ve halkın görüşlerini temsil eden bir çalışma ekibi ile çalışılmalıdır. Proje yürütme süreci tek bir kurum veya şirketin tekeline verilmeksizin sorumluluğu olan çalışmaları şeffaf ve dürüst bir şekilde kullanabilecek yürütücülere verilmelidir. Büyük bir ağ mekanizması oluşturulması ile projenin alanlarına göre görevlendirilmesi ve yürütülmesi hem kontrol edilmesi hem de suiistimal edilmemesi açısından faydalı olacaktır. Çünkü, Türkiye bir “Göç Laboratuvarı” değildir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Y. (2016). “Göçmenlerin Kültürel Entegrasyonu”. *Wald Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi Vakfı*, <http://www.wald.org.tr/Uploads/Pages/Module/RD9IV46JRO0W156468B241CYFUOVDE.pdf>
- Akın, Galip, Özkoçak, Vahdet ve Gültekin, Timur (2017). Somatoskopi ve Antropometri Tekniklerinin Adli Bilimler İçin Önemi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 10, Sayı 2, Aralık 2017, ss.703-714
- Al – Monitor (2019). “Israel’s Mossad chief spearheads campaign against Iran in Syria”. <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2019/07/israel-iran-united-states-syria-yossi-cohen-donald-trump.html>
- Al-Monitor (2019). “Escalation in Idlib may force Turkey to review its position <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2019/07/turkey-syria-russia-idlib-forces-ankara-to-review-position.html>
- Alptekin, H. (2019). “Suriye’de Oluşturulacak Güvenli Bölgede Taraflar ve Tutumlar”. *SETA Analiz*, Sayı 278, 7-20. <https://www.setav.org/analiz-suriyede-olusturulacak-guvenli-bolgede-taraflar-ve-tutumlar/>
- Avrupa Birliği Sempozyumu Özet Raporu (2018). http://www.tasam.org/tr-TR/Etkinlik/14975/avrupa_birligi_sempozyumu
- Aydın, M., Akgül S., Çelikpala M., Özel S., Dizdaroğlu C., Kösen M.G., (2019). “Türk Dış Politikası Kamuoyu Algıları Araştırması”, *Türkiye Çalışmaları Merkezi – Kadir Has Üniversitesi*, İstanbul. <https://www.khas.edu.tr/sites/khas.edu.tr/files/inline-files/TDP-2019.pdf>
- Aydıntaşbaş, A. (28 Haziran 2010). Kırmızı Kitap’ta Köklü Değişim. *Milliyet*. <http://www.milliyet.com.tr/yazarlar/asli-aydintasbas/kirmizi-kitap-ta-koklu-degisim-1256142>
- BİLGESAM (2015), Irak ve Suriye’deki Gelişmelerin Türkiye’ye Etkileri, *Bilgesam Yayınları Rapor No: 65*, İstanbul <http://www.bilgesam.org/incele/2084/-irak-ve-suriye-deki-gelismelerin-turkiye-ye-etkileri>
- Bilgin, P. (2005). “Turkey’s changing security discourses: The challenge of globalisation”. *European Journal of Political Research* 44: 175–201. <http://pbilgin.bilkent.edu.tr/Bilgin-EJPR2005.pdf>
- Çakır, S. (2011). “Türkiye’de Göç, Kentleşme/Gecekondü Sorunu ve Üretilen Politikalar”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23), S.209-222. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/117899>
- Danış, D. A. (2004). “Yeni Göç Hareketleri ve Türkiye”. *Birikim Dergisi*, (184-185), 216-224. <https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/10202856/yenigochhareketleri.pdf?response>

- e-content-
disposition=inline%3B%20filename%3DYeni_Goc_Hareketleri_ve_Turkiye.pdf&X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Credential=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A%2F20190701%2Fus-east-1%2Fs3%2Faws4_request&X-Amz-Date=20190701T174611Z&X-Amz-Expires=3600&X-Amz-SignedHeaders=host&X-Amz-Signature=50ccf498ce5f71404ceaf1fe5e32849176dc554bc05fd3e2f2ebf1da5a5a1dbb
- Erdoğan, M. Murat. (2016) Türkiye'deki Suriyeliler Ve Yerel Yönetimler. *Tbb İller Ve Belediyeler Dergisi Sayı 813*, Ocak. File:///C:/Users/Dell/ Contacts/Downloads/Belediyelerimiz-Siginmacilarin-Yaninda.Pdf
- GAV (2019). 20 Haziran Dünya Mülteciler Günü https://www.gocvakfi.org/2019/06/22/20-haziran-dunya-multeciler-gunu/http://www.tasam.org/tr-TR/Etkinlik/566/guvenlik_savunma_ve_savunma_sanayi_2023_kongresi
- IOM (2018). Türkiye Cumhuriyeti'nde Göç Yönetişimine Genel Bir Bakış. <https://Migrationdataportal.Org/Sites/Default/Files/2019-04/Turkiye%20cumhuriyeti'nde%20goc%20yonetisimine%20genel%20bir%20bakis.Pdf>
- İçduygu, A.; Erder, S.; Gençkaya, Ö.F. (2014). "Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-Devlet Oluşundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere". *Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi Mirekoç Proje Raporları 1/2014*. İstanbul
- Karasu, A.M. (2018). "Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Kentlerde Neden Oldukları Güvenlik Riskleri". *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 36, Sayı 2*, 2018, s. 51-73
- Kleinberg, Krista F. (2008). "Facial anthropometry as an evidential tool in forensic image comparison". PhD thesis,
- Leatherby, L. (2019). More Refugees Are Seeking Shelter. The U.S. Is Taking Fewer. <https://www.bloomberg.com/graphics/2019-venezuela-migration-refugees-record-displacement/>
- Martin, P. (2012). Turkey – EU Migration: The Road Ahead. *Perceptions*, Summer, V. XVII, N. 2, P. 125-144 <https://sam.gov.tr/turkey-eu-migration-the-road-ahead>
- Milli Savunma ve Güvenlik Enstitüsü & TASAM (2015), Sürdürülebilirlik ve Güçlü İhracat İçin Strateji Raporu, http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/20601/guvenlik_ve_savunma_reformu
- Özdemir, E. (2017). "Suriyeli Mülteciler Krizinin Türkiye'ye Etkileri". *ANKASAM | Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi, 1 (3)*, 114-140. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/391843>
- Özkoçak, V., Alkaya A., (2017). "Geometrik Morfometride İstatistiksel Yaklaşımlar". Gazi Kitabevi, Number of prints:1, ISBN:978-605- 344-516- 6, Türkçe (Bilimsel Kitap), (2017); Public. Number: 3527664.
- Sandıklı, A., Semin, A. (2014). "Bütün Boyutlarıyla Suriye Krizi ve Türkiye". *BİLGESAM Yayınları*, 193-255.
- Sağiroğlu, A.Z(2016). "Türkiye'de Merkezi Göç Yönetimi". *Wald Dünya Yerel Yönetim Ve Demokrasi Akademisi Vakfı*, 45-71. <http://www.wald.org.tr/Uploads/Pages/Module/RD9IV46JRO0W156468B241CYFUOVDE.pdf>

- Sağiroğlu, A.Z. (2015). “Türkiye’nin Değişen Göç Karakteri”, *Sosyoloji Divanı Dergisi*, (6), S.9-30.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı (2002). Sevilla Zirvesi (21-22 Haziran 2002). <http://www.mfa.gov.tr/sevilla-zirvesi-21-22-haziran-2002.tr.mfa>
- Taşkın, D. (2018). “Sığınmacılar ve Geçici Koruma Altındaki Engelli Suriyeliler İle Engelli Iraklılar: Türkiye’de Sağlık Ve Rehabilitasyon Hizmetlerine Erişimlerdeki Sorunları ve Çözüm Önerileri”. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.
- Taşkın, D., Koç, F., Özkoçak, V. (2019). Adli Bilimler Perspektifinden 2024 Dünya İnsani Programlarının Antropolojik Açıdan Değerlendirilmesi. 02-04 May 2019 CUDES 2019 9.International Congress on Current Debates in Social Sciences / KKTC.
- The New York Times (2017). Behind the Sudden Death of a \$1 Billion Secret C.I.A. War in Syria. <https://www.nytimes.com/2017/08/02/world/middleeast/cia-syria-rebel-arm-train-trump.html?register=email&auth=register-email>
- Tuğsuz, N., Yılmaz, A. (2015). “Siyasi Partilerin Mülteci Politikaları”. *SETA Analiz*, Sayı 106, 2-5. <https://docplayer.biz.tr/3859684-Siyasi-partilerin-multeci-politikalari>.
- Türkiye’nin Stratejik Vizyonu 2023 | Stratejik Lokomotif Sektörler Güvenlik, Savunma ve Savunma Sanayii 2023 Kongresi, (2012).
- T.C Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsmanlık) (2018). “Türkiye’deki Suriyeliler Özel Raporu”. https://www.ombudsman.gov.tr/suriyeliler/ozel_rapor.pdf
- Uluslararası Ortadoğu Kongresi Hatay Deklarasyonu (2010). http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/1343/uluslararasi_ortadoğu_kongresi_hatay_deklarasyonu_gecici_baskanlik_aciklamasi
- UN (2018). Global compact for migration / Global Compact For Safe, Orderly And Regular Migration. 13 July 2018, Morocco on 10 and 11 December 2018. https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/180713_agreed_outcome_global_compact_for_migration.pdf
- UN (2019). No: 192, 2 July 2019, Press Release Regarding UN Special Representative for Children and Armed Conflict Virginia Gamba's Signing of an 'Action Plan' with the So-called 'Syrian Democratic Forces' Dominated by the PKK/PYD/YPG Terrorist Organization, http://www.mfa.gov.tr/no_192_-bm-ozel-temsalcisi-nin-eylem-planı-imzasi-hk.en.mfa
- UNDP (2019). Suriye Krizine Yanıt Olarak Türkiye’de Dayanıklılık Projesi <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/gila-benmayor/undp-turkiye-suriye-krizini-kolombiyada-anlattı-41269110>
- Zabcı, Ç.F. (2004). “Yeni Savaşların Gizli Yüzü: Özel Askeri Şirketler”. *Stratejik Rapor No: 56* <http://www.tasam.org/Files/PDF/savasrapor.pdf>